

دانشگاه آزاد اسلامی واحد کازرون
دانشکده: پزشکی
گروه آموزشی: جراحی عمومی
طرح درس: کارآموزی بیماریهای جراحی عمومی

I. مشخصات درس :

• نام درس : کارآموزی	• کد درس : 196
• تعداد واحد / مدت ارائه : 6 واحد / 8 هفته	• نیمسال / سال تحصیلی: ترم سوم کارآموزی
• مرحله ارائه : دو ماه جراحی عمومی الزاما در کارآموزی 1 ارائه می شود	
• محل کارآموزی : بیمارستان شهید بهشتی	
• پیش نیاز : دروس مقدمات بالینی	

II. مدیریت درس :

• گروه ارائه دهنده : جراحی عمومی	•
• مسئول برنامه : دکتر بهرام حسن شاهی	• رشته تخصصی : داخلی
• مرتبه علمی / سابقه تدریس : استادیار / 15	• ایمیل : faram110@yahoo.com

III. مشخصات فراگیران :

• رشته / مقطع : پزشکی / دکتری	• تعداد و توزیع جنسی: / مختلط
-------------------------------	-------------------------------

IV. هدف کلی دوره : اجرای برنامه تعیین شده در رشته جراحی عمومی از سوی وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی . **در پایان این چرخش آموزشی کارآموز باید توانمندیهای زیر را بدست آورد :**

الف (حیطه شناختی (دانش) :

- دانش لازم برای ارزیابی (گرفتن تاریخچه ، معاینه فیزیکی ، روشهای تشخیصی) مراجع با توجه به شکایات شایع و مهم این بخش و مدیریت مشکلات و بیماریهای شایع (آزمایشها و روشهای تشخیصی و پاراکلینیک - درمان - پیشگیری) مراجعین به مراکز درمانی (کلینیک - بیمارستان) کسب نماید ...

مهارت ارتباطی : دانشجو بتواند

- با مراجعان ، بیماران ، کارکنان و سایر اعضای تیم سلامت به نحو شایسته ارتباط برقرار کند
- در شرایط دشوار مثلا مواجه با بیمار عصبانی ، زمانی که باید خبر بدی به بیمار دارد ، و مسائل مشابه با بیمار یا همراه او ارتباط مناسب و موثر برقرار کرده و اطلاعات لازم را از آنها جمع آوری کند.
- مشارکت بیمار را برای ایجاد رابطه درمانی جلب کند
- ارتباط مناسب و حرفه ای با سایر اعضای تیم سلامت برقرار نمایند
- دانشجو توانایی ایراد سخنرانی به طور مناسب را داشته باشند.

ب (حیطه مهارتی (روان حرکتی) :

مهارت بالینی : دانشجو بتواند

- بتواند از بیمار با علائم و شکایات شایع و مهم مرتبط با بخش جراحی شرح حال مختصر / کامل بگیرد،
- بتواند معاینه فیزیکی لازم را بر بیمار با علائم و شکایات شایع و مرتبط با بخش جراحی انجام دهد،
- بتواند پروسیجرهای معمول بالینی را طور مستقل روی مولاژ انجام دهد. و با رعایت اصول ایمنی بیمار و تحت نظارت مناسب آنرا روی بیمار انجام دهد. یعنی
  - بتواند خونریزی های خارجی را کنترل کند
  - بتواند از ابزار جراحی استفاده کند
  - بتواند بی حسی موضعی را انجام دهد
  - بتواند بخیه کند و بخیه جراحی عمومی را بردارد
  - بتواند زخم را شستشو و پانسمان کند
  - بتواند در انجام پانسمان های پیچیده همراه با دبیردما ساده مشارکت کند
  - بتواند در تخلیه آبسه مشارکت کند
  - بتواند لوله معده را تعبیه کند
  - بتواند سوند ادراری را تعبیه کند
  - بتواند در گذاشتن لوله قفسه صدری مشارکت کند
  - بتواند توراکوستومی با سوزن در پنوموتوراکس فشارنده را انجام دهد
  - بتواند در انجام کریکوتیروئیدوتومی مشارکت کند
  - بتواند توراکوستنز را انجام دهد
  - بتواند پاراسنتز شکمی را انجام دهد
  - بتواند زخم سوختگی را اداره کند
  - بتواند رکتال تیوب را تعبیه کند
  - بتواند هماتوم زیر ناخن را تخلیه کند(ترجیحی است)
  - بتواند توراکوستومی با لوله را انجام دهد(ترجیحی است)

- بتواند ختنه کند (ترجیحی است)
- بتواند عروق محیطی را کات داون کند (ترجیحی)

مراقبت بیمار (تشخیص، درمان، باز توانی) : دانشجو بتواند

- بتواند موارد اورژانس و غیر اورژانس ، موارد نیاز به بستری و موارد سرپایی را از هم تفکیک کند
- بتواند با توجه به یافته های حاصل از شرح حال و معاینه فیزیکی ، تشخیص های افتراقی مهم را مطرح و متناسب با آن آزمایشها ، روشهای تشخیصی و پاراکلینیک را با استدلال پیشنهاد / درخواست نماید
- بتواند نتایج آزمایشها ، روشهای تشخیصی و پاراکلینیک را تفسیر کند
- بتواند با توجه به تشخیص اولیه و تشخیص نهایی اقدامات درمانی (تغذیه ای ، دارویی ، جراحی ، روان شناختی و....) را برای بیمار پیشنهاد دهد (مدیریت مشکل بیمار) .
- بتواند مشکلات بیماران مبتلا به بیماریهای شایع و مهم جراحی را شناسایی کند
- بتواند براساس شواهد علمی و گایدلاینهای بومی، در مورد اقدامات پیشگیری، درمان، پیگیری، ارجاع ، توانبخشی و آموزش بیمار مبتلا به بیماریهای شایع و مهم جراحی در حد مورد انتظار از پزشک عمومی استدلال و پیشنهاد نماید.
- بتواند آزمایشهای و روشهای تشخیصی رایج در اختلالات و بیماریهای شایع جراحی (دارای کاربرد در حیطه فعالیت بالینی پزشکی عمومی) در خواست نماید و نتایج آنرا تفسیر نماید
- بتواند اقدامات حمایتی از بیمار (از جمله تسکین درد) در مدت زمان گردآوری اطلاعات ، انجام اقدامات تشخیصی درمانی و یا مواردی که امکان درمان بیماری وجود ندارد را پیشنهاد دهد/ تحت نظارت انجام دهد.
- بتواند در مدیریت مشکل بیمار بر اساس استانداردهای بخش زیر نظر سطوح بالاتر (مطابق ضوابط بخش) و با رعایت ایمنی بیمار مشارکت کند.
- بتواند داروهای ضروری جهت کنترل مشکل بیمار را پیشنهاد دهد و نسخه کند

ارتقای سلامت و پیشگیری در نظام سلامت: دانشجو بتواند :

- بتواند براساس شواهد علمی و گایدلاینهای بومی، در مورد اقدامات پیشگیری ، ارجاع ، توانبخشی و آموزش بیمار مبتلا به بیماریهای شایع و مهم جراحی در حد مورد انتظار از پزشک عمومی استدلال و پیشنهاد نماید.
- بتواند فعالیت های ارائه خدمات سلامت در سطح اول ارائه خدمات را بر اساس دستورالعمل ها و راهنمای کشوری در مراقبت و تحت نظارت انجام دهد
- فعالیت های آموزش سلامت فرد ، خانواده و جامعه را در سطح اول ارائه خدمات بر اساس دستورالعمل کشوری و تحت نظارت انجام دهد.
- فعالیتهای مربوط به پیشگیری و غربالگری بیماری های غیر واگیر در سطح اول ارائه خدمات بر اساس دستورالعمل کشوری و تحت نظارت انجام دهد.
- اصول و راهکارهای صحیح ارجاع به سطوح بالاتر را به کار بندد

پیشرفت فردی و فراگیری مستمر: دانشجو بتواند :

- دانش های غیر پزشکی موثر در زندگی فردی و حرفه ای مانند خود شناسی ، جامعه شناسی ، اقتصاد ، اصول رهبری و مدیریت ، دانش انفورماتیک را به کار بندد.
- دانشجو روشهای مبتنی بر شواهد را برای روند مراقبتی (تشخیص - درمان -

- بازتوانی (به کار گیرد.
- بتواند مهارت های فناوری را در استفاده از مستندات پزشکی الکترونیک ، ثبت اطلاعات بیمار ، پذیرش و درمان و..... استفاده نماید.
- بتواند مستندات حرفه ای (لاگ بوک ، پورت فولیو و.....) خود را ثبت و حفظ نماید
- راه های افزایش مهارت فاطعیت، ارتقای اعتماد به نفس، تنظیم هیجانات و مدیریت خشم و را به کار گیرد

مهارت های تصمیم گیری، استدلال و حل مسأله : دانشجو بتواند :

- اصول استدلال بالینی را در برخورد با شکایات بیمار به اجرا در آورد
- بتواند یک مشکل را تحلیل ، اولویت بندی و حل کند

تعهد حرفه ای ، اخلاق و حقوق پزشکی : دانشجو بتواند

ج) حیطه عاطفی (حیطه نگرش) :

- نگرش صحیح به اهمیت تشخیص به موقع و شروع درمان اولیه به منظور پیشگیری از آسیبها و عوارض پایدار در بیماران مبتلا به بیماریهای شایع داخلی داشته باشد.
- دانشجو رویکرد کل نگر به بیمار داشته و بیشترین توجه او در انتخاب روش درمانی - تشخیصی ، تامین بهترین منافع سلامتی بیمار است.
- اهمیت رعایت اصول اخلاق و رفتار حرفه ای را درک کرده به آن متعهد باشد
- نقش حرفه ای خود و سایر اعضای تیم درمان و اصل همکاری بین حرفه ای را درک کرده و مطابق با آن عمل کند.
- به دیگران (اساتید ، بیمار ، همراه بیمار ، سایر اعضای کادر درمان) احترام بگذارد
- با بیماران و همراهان وی برخورد محترمانه داشته و وقت کافی برای ملاقات و مشاوره به آنها اختصاص می دهد و در مشاوره از ارائه دانش و توانایی های خود دریغ نورزد.
- ویژگی های رفتار حرفه ای مناسب را در تعاملات خود به نحو مطلوب نشان دهد
- در تمامی شرایط بالینی مسئولیت پذیری ، ورزیدگی و اعتماد به نفس لازم برای انجام وظایف حرفه ای را نشان دهد
- به اعتقادات، ارزش ها ، باورها ، نگرانی ها و نقش اجتماعی بیمار اهمیت میدهد
- حقوق بیمار (استقلال فردی ، رازداری ، حریم خصوصی و.....) را رعایت میکند .
- وظیفه شناس ، مسئولیت پذیر ، قابل اعتماد است و به صورت فردی یا تیمی برای ارائه بهترین کیفیت خدمات اقدام می نماید
- میتواند بین وظایف فردی و حرفه ای خود تعادل برقرار کرده و در حل تعارضات از استدلال و تصمیم گیری منطقی بهره گیرد.
- منطقی و نقد پذیر است و از تخصص و تجربه همکاران کمک می گیرد.
- در ارائه خدمات عدالت و قوانین و ضوابط حرفه پزشکی را رعایت کند
- مقررات و وظایف حرفه ای که به او محول شده را رعایت می کند. و پاسخگو است
- مسائل اخلاقی را در تعاملات حرفه ای خود تشخیص میدهد و سعی در تجزیه و تحلیل آن قبل از تصمیم گیری دارد. و در صورت نیاز با اساتید خود مشورت میکند.
- در برخورد با رفتار غیر حرفه ای همکاران طبق ضوابط حرفه ای عمل کند
- در تمامی شرایط بالینی شرافت و درستکاری را سرلوحه کار خود قرار دهد
- منافع بیمار را بر منافع شخصی خود به عنوان پزشک (کارآموز) اولویت دهد.
- در جهت تعالی شغلی خود قدم بردارد.

۷. محتوای ضروری آموزشی :

علائم و شکایات شایع در بخش جراحی عمومی

توده پستان، درد پستان، ترشح پستان توده گردن، دیس فاز، استفراغ و تهوع، درد حاد شکم، درد مزمن شکم، توده شکم، یرقان انسدادی خونریزی گوارشی فوقانی (هماتم)، خونریزی گوارشی تحتانی (خونریزی) از مقعد، توده کشاله ران، لنگش پا (کلادیکاسیون)، درد حاد اندام تحتانی با توجه به مشکلات عروقی، درد مزمن اندام تحتانی با توجه به مشکلات عروقی، ندول تیروئید، لنفادنوپاتی نواحی گردن آگیلاو کشاله ران، پلورال افیوژن، عدم دفع گاز و مدفوع، اختلال دفع مدفوع، اتساع شکم، درد مقعد، خارش مقعد

موارد الزامی (Must Know)

1. شوک
2. سوختگی
3. سرطان معده
4. آپاندیسیت حاد
5. بیماریهای بدخیم روده بزرگ
6. بیماری های خوش خیم روده کوچک و روده بزرگ و آنوس
7. بیماریهای پپتیک معده و دوازدهم
8. پانکراتیت حاد و مزمن
9. انسداد روده
10. فتق های جدار شکم و کشاله ران
11. بیماریهای مجاری صفراوی با تاکید بر بیماریهای ناشی از سنگ کیسه صفرا
12. توده های پانکراس با تاکید بر بیماریهای بدخیم پانکراس
13. بیماریهای بدخیم پستان
14. بیماریهای خوش خیم تیروئید با تاکید بر گواتر و پرکاری تیروئید
15. بیماریهای بدخیم تیروئید
16. توده های خوش خیم و بدخیم کبد با تاکید بر بیماریهای شایع در کشور
17. ترومای ماژور (اداره مصدوم براساس آموزه های ATLS)
18. اداره آب، الکترولیت و اسید و باز در بیماران جراحی
19. اداره بیماران جراحی قبل و بعد از اعمال جراحی
20. خونریزی و هوستاز جراحی و اصول انتقال خون
21. مراقبتهای حاد جراحی
22. عفونت های جراحی
23. اداره زخم ها و ترمیم زخم
24. رفلاکس معده به مری
25. شرح حال و معاینه بیمار جراحی مغز و اعصاب
26. رویکرد (دسته بندی، یافته های سی تی، اورژانسها) و اداره بیمار مبتلا به ترومای جمجمه Head Injury
27. اداره بیمار مبتلا به ترومای ستون فقرات
28. بیماریهای عروقی مغز

موارد ترجیحی (Better to Know)

- 1- کارسینوم مری
- 2- بیماریهای التهابی روده
- 3- بیماریهای دیورتیکولار
- 4- بیماریهای خوش خیم پستان
- 5- بیماریهای پاراتیروئید
- 6- بیماریهای آدرنال
- 7- بیماریهای عروق محیطی با زخم های اندام تحتانی
- 8- بیماریهای آنوریسمی شریانها
- 9- بیماریهای وریدی با تاکید بر ترومبوز عروق عمقی و بیماریهای واریسی
- 10- موارد شایع و اورژانس های جراحی اطفال
- 11- تغذیه در بیماران جراحی
- 12- ضایعات بدخیم پوست
- 13- هایپرتانسیون ورید پورت و عوارض ناشی از آن
- 14- بیماریهای طحال و غدد لنفاوی
- 15- بیماریهای قفسه سینه، تراشه، ریه و پلور
- 16- تومورهای مغز(انواع، نشانه ها و یافته ها، پیش آگهی)
- 17- هیدروسفالی و منینگوسفالی
- 18- کمردرد و هرنیاسیون دیسک لومبار (Low back pain and HLD)
- 19- بیماریهای بدخیم روده کوچک

چاقی

۷.۱ شرح درس

- در این چرخش آموزشی کارآموز باید از طریق حضور در راندهای بالینی، درمانگاههای آموزشی و انجام تکالیف فردی و گروهی به اهداف مشخص شده دست یابد. برای تامین دانش نظری کلاسهای آموزش نظری مورد نیاز برگزار شود.

- فعالیتهای یادگیری این بخش باید ترکیب متوازی از آموزش بر بالین بیمار، مطالعه فردی و بحث گروهی، ارائه موارد بیماری، انجام پروسیجرهای عملی تحت نظارت استاد، شرکت در جلسات آموزشی گروه، را شامل شود.
- زمان بندی و ترکیب این فعالیتها و عرصه های مورد نیاز برای هر فعالیت (اعم از بیمارستان، اتاق عمل، درمانگاه، مراکز خدمات سلامت، آزمایشگاه، اورژانس، مرکز یادگیری مهارتهای بالینی (Skill Lab) هماهنگ با استانداردهای اعلام شده از سوی دبیرخانه شورای آموزش پزشکی عمومی توسط هر گروه دانشکده پزشکی تعیین می شود.
- میزان و نحوه ارائه کلاس ها نباید به نحوی باشد که حضور دانشجو در کنار بیمار و تمرینهای بالینی وی را تحت الشعاع قرار دهد و مختل کند.
- لازم است روش ها و برنامه آموزش و ارزیابی کارآموز بر اساس اصول علمی مناسب توسط گروه آموزشی تعیین، اعلام و اجرا شود. تایید برنامه، نظارت بر اجرا و ارزشیابی برنامه بر عهده دانشکده پزشکی است.
- نظارت می تواند توسط سطوح بالاتر (کارورزان، دستیاران، فلوها، استادان) و یا سایر اعضای ذیصلاح تیم سلامت اعمال شود به نحوی که ضمن اطمینان از مراعات ایمنی و حقوق بیماران، امکان تحقق اهداف یادگیری کارآموزان نیز فراهم گردد. تعیین نحوه و مسوول نظارت مناسب برای هر پروسیجر یا مداخله بر عهده دانشکده پزشکی است.

VII.

راهنمای آموزشی :

- آموزش مبتنی بر بیمارستان / درمانگاه / اتاق عمل
- آموزش مبتنی بر مشکل
- راهنمای تدریس ادغام یافته (مثلا بیمار دو یا چند بیماری دارد)
- آموزش مبتنی بر رشته یا موضوع (مثلا آپاندیس و ...)
- راهنمای برنامه آموزش استاندارد (لاگ بوک و ...)

IX.

فعالیت های یاددهی - یادگیری :

- برگزاری گزارش صبحگاهی (مورنینگ رپورت)
- ارائه موردی (Case Presentation)
- ارائه کنفرانس
- برگزاری کارگاه آموزشی
- بارش افکار (به چالش کشیدن ذهن دانشجو)
- حل مساله (نوشتن order و ...)
- آموزش بر اساس حل مشکل (Problem Oriented)

X.

وظایف و مسئولیت دانشجو (یادگیری) :

- حضور فعال در بالین
- حضور در امتحان
- اخلاق حرفه ای
- پیگیری مراقبت بیمار
- شرح حال گرفتن و معاینه فیزیکی انجام دادن
- مشارکت در درمان بیمار
- مطالعه فردی و مشارکت در بحث
- ارائه کنفرانس، موارد بیماری و....
- تمرین پروسیجرها در مرکز مهارتها

XI.

رسانه ها ، وسایل و عرصه های آموزشی مورد نیاز :

- بیمارستان / درمانگاه / اتاق عمل (بیمار)
- مولاژ / ابزارهای جراحی

XII. اساتید مشارکت کننده در برنامه : اساتید بالینی جراحی : متخصص جراحی عمومی

- دکتر بهرام حسن شاهي هر روز هفته در فروردین، تیر، مهر و دی ماه
- دکتر مهدی مجرب
- دکتر عباس یزدان پناه
- دکتر عباس پویان

XIII. منابع درسی : آخرین چاپ

- Schwartz's Principle of Surgery,
- Essentials of Clinical Surgery, Peter F. Lawrence
- Sabiston Textbook of Surgery
- Maingot's Abdominal Operations.

- کتابهای کمک درسی مانند پارسیان و کرمی، گاید لاین ها و...

XIV. روش ارزیابی دانشجو و محاسبه نمره

ارزیابی شامل	نمره	توضیحات
مشاهده عملکرد در محیط کارآموزی	10	• حضور فعال در گزارش صبحگاهی و کنفرانس
• حضور فعال در درمانگاه آموزشی		
• استدلال و پیشنهادات تشخیصی، مراقبتي و درمانی		
رعایت اصول اخلاقی و رفتاری پزشکی در محیط کارآموزی	4	
چند گزینه ای / تشریحی / شفاهی		
آسکی / استدلال بالینی /	3	
امتحان پایان دوره		
کنفرانس	3	
لاگ بوک		
ارائه تکالیف		

XV. مقررات آموزشی :

- حضور در بخش از ساعت 7:30 صبح لغایت اتمام کار
- حضور فعال کارآموزان در کشیک
- غیبت غیرموجه 3 و یا بیش از 3 جلسه در دوره منجر به حذف و تکرار بخش خواهد شد.
- غیبت غیر موجه 1 تا 2 کشیک منجر به کسر نمره از 2 تا 4 نمره خواهد شد (هر غیبت 2 نمره)
- خروج از بیمارستان در ساعات حضور در بخش مجاز نمی باشد مگر در شرایط اضطراری و با اجازه و هماهنگی استاد مربوطه، در غیر اینصورت ترک محل خدمت محسوب می گردد.
- رعایت فرم پرسنلی، پوشیدن روپوش گشاد تا زانو و پارچه ضخیم الزامی است.
- رعایت اخلاق پزشکی و پرهیز از هر گونه آرایش (آرایش چهره، بلند کردن و لاک زدن ناخن)
- هنگام حضور در بخش و درمانگاه نصب اتیکت یا لیل (نام، نام خانوادگی، پایه علمی) در معرض دید و به همراه داشتن گوشی پزشکی الزامی است.
- رعایت اصول اخلاقی و شئون اسلامی توسط کارآموز در بخش و در برخورد با بیماران، والدین آنها و همکاران
- تکمیل لاگ بوک های مربوطه و تحویل آن در پایان دوره به مسئول برنامه

XVI. برنامه روزانه کارآموزی جراحی عمومی

از ابتدا تا انتهای شیفت اقدامات زیر به ترتیب انجام می شود.

- معاینه بیماران و ارائه نسخه های درمانی و دستورات تشخیصی پاراکلینی و فالوآپ اقدامات انجام شده و ارجاع به سایر سرویس های درمان در آن مرکز یا سایر مراکز با هماهنگی مرکز نظارت دانشگاه.
- انجام کلیه پروسیجرهای الزامی و حیاتی جهت بیماران در بخش جراحی (مانند بخیه زدن، فولی و ...)
- فالوآپ کلیه بیمارانی که برای آنها پروسیجر انجام شده تا یک ماه
- فالوآپ بیمارانی که از بخش جراحی به سایر بخش های درمانی انتقال یافته و بستری شده اند.
- تحویل کلیه بیماران در پایان هر شیفت به پزشک شیفت بعد
- ارایه کلیه خدمات آموزشی در حین شیفت بسته به شلوغی یا خلوتی بخش